

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే ఉత్తరకాండే

॥ అష్టచత్వారింశః సర్గః ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

శ్రీ రంగరామానుజ మహాదేశికన్

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

శ్రీః
శ్రీమతే రామానుజాయ నమః
శ్రీమతే నిగమాంతమహాదేశికాయ నమః
శ్రీసీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్ర పరబ్రహ్మణే నమః

॥ అష్టచత్వారింశః సర్గః ॥

సీతాయాః సదుఃఖం వచనం శ్రీరామం ప్రతి తస్యాః సందేశో లక్ష్మణస్య
గమనం సీతాయా విలాపశ్చ

లక్ష్మణస్య వచః శ్రుత్వా దారుణం జనకాత్మజా |
పరం విషాదమాగమ్య వైదేహీ నిపపాత హ || 7.48.1 ||

సా ముహూర్తమివాసంజ్ఞా బాష్పపర్యాకులేక్షణా |
లక్ష్మణం దీనయా వాచా ఉవాచ జనకాత్మజా || 7.48.2 ||

మామికేయం తనుర్నానం సృష్టా దుఃఖాయ లక్ష్మణ |
ధాత్రా యస్యాస్తథా మేఽద్య దుఃఖమూర్తిః ప్రదృశ్యతే || 7.48.3 ||

కిం ను పాపం కృతం పూర్వ కో వా దారైర్వియోజితః |
యాహం శుద్ధసమాచారా త్యక్తా నృపతినా సతీ || 7.48.4 ||

పురాహమాశ్రమే వాసం రామపాదానువర్తినీ |
అనురుధ్యాపి సౌమిత్రే దుఃఖే చ పరివర్తినీ || 7.48.5 ||

సా కథం హ్యశ్రమే సౌమ్య వత్స్యామి విజనీకృతా |
ఆఖ్యాస్యామి చ కస్యాహం దుఃఖం దుఃఖపరాయణా || 7.48.6 ||

కిం ను వక్ష్యామి మునిషు కర్మ చాసత్కృతం ప్రభో |
కస్మిన్ వా కారణే త్యక్తా రాఘవేణ మహాత్మనా || 7.48.7 ||

న ఖల్వద్యైవ సౌమిత్రే జీవితం జాహ్నువీజలే |
త్యజేయం రాజవంశస్తు భర్తుర్మే పరిహాస్యతే || 7.48.8 ||

యథాజ్ఞం కురు సౌమిత్రే త్యజ్య మాం దుఃఖభాగినీం |
నిదేశే స్థీయతాం రాజ్ఞః శృణు చేదం వచో మమ || 7.48.9 ||

శ్వశ్రూణామవిశేషేణ ప్రాంజలిప్రగ్రహేణ చ |
శిరసా వంద్య చరణౌ కుశలం బ్రూహి పార్థివం || 7.48.10 ||

శిరసాభినతో బ్రూయాః సర్వాసామేవ లక్ష్మణ |
వక్తవ్యశ్చాపి నృపతిధర్మేషు సుసమాహితః || 7.48.11 ||

జానాసి చ యథా శుద్ధా సీతా తత్త్వేన రాఘవ |
భక్త్యా చ పరయా యుక్తా హితా చ తవ నిత్యశః || 7.48.12 ||

అహం త్యక్తా చ తే వీర అయశోభీరుణా జనే |
యచ్ఛ తే వచనీయం స్యాదపవాదః సముత్థితః || 7.48.13 ||

మయా చ పరిహర్తవ్యం త్వం హి మే పరమా గతిః |
వక్తవ్యశ్చైవ నృపతిర్ధర్మేణ సుసమాహితః || 7.48.14 ||

యథా భ్రాతృషు వర్తేథాస్తథా పౌరేషు నిత్యదా |
పరమో హ్యేష ధర్మస్తే తస్మాత్ కీర్తిరనుత్తమా || 7.48.15 ||

యత్తు పౌరజనే రాజన్ ధర్మేణ సమవాప్పుయాత్ |
అహం తు నానుశోచామి స్వశరీరం నరర్షభ || 7.48.16 ||

యథాపవాదం పౌరాణాం తథైవ రఘునందన |
పత్నిర్హి దేవతా నార్యాః పతిర్బంధుః పతిర్గురుః || 7.48.17 ||

ప్రాణైరపి ప్రియం తస్మాద్ భర్తుః కార్యం విశేషతః |
ఇతి మద్వచనాద్ రామో వక్తవ్యో మమ సంగ్రహః || 7.48.18 ||

నిరీక్ష్య మాద్య గచ్ఛ త్వమృతుకాలాతివర్తినీం |
ఏవం బ్రువంత్యాం సీతాయాం లక్ష్మణో దీనచేతనః || 7.48.19 ||

శిరసా వంద్య ధరణీం వ్యాహర్తుం న శశాక హ |
ప్రదక్షిణం చ తాం కృత్వా రుదన్నేవ మహాస్వనః || 7.48.20 ||

ధ్యాత్వా ముహూర్తం తామాహ కిం మాం వక్ష్యసి శోభనే |
దృష్టపూర్వం న తే రూపం పాదౌ దృష్టౌ తవానఘే || 7.48.21 ||

కథమత్ర హి పశ్యామి రామేణ రహితాం వనే |
ఇత్యుక్త్వా తాం నమస్కృత్య పునర్నావముపారుహత్ || 7.48.22 ||

ఆరురోహ పునర్నావం నావికం చాభ్యుచోదయత్ |
స గత్వా చోత్తరం తీరం శోకభారసమన్వితః || 7.48.23 ||

సమ్మాధ ఇవ దుఃఖేన రథమధ్యారుహద్ ద్రుతం |
ముహుర్ముహుః పరావృత్య దృష్ట్వా సీతామనాథవత్ || 7.48.24 ||

చేష్టంతీం పరతీరస్థాం లక్ష్మణః ప్రయయావథ |
దూరస్థం రథమాలోక్య లక్ష్మణం చ ముహుర్ముహుః |
నిరీక్ష్యమాణాం తూర్ద్విగ్నాం సీతాం శోకః సమావిశత్ || 7.48.25 ||

సా దుఃఖభారావనతా యశస్వినీ
యశోధరా నాథమపశ్యతీ సతీ |
రురోద సా బర్హిణానాదితే వనే
మహాస్వనం దుఃఖపరాయణా సతీ || 7.48.26 ||

|| ఇత్యాద్యే శ్రీమద్రామాయణే వాల్మీకీయే ఆదికావ్యే ఉత్తరకాండే అష్టచత్వారింశః సర్గః ||